ئەلبێر کامو و پووچیی ژیان

ئەحمەد ع. غەریب
(سلێمانی)

پێشەکی:

کارکردن لەسەر هزری کامو، ناچارمان دەکات هەڵوەستە لەسەر کۆمەڵێک چەمک بکەین کە ڕاستەوخۆ بە ناوەرۆکی ژیانی مرۆڤەوە پەیوەستن، چونکە ئەو بابەتانەی کامو خستوونیەتە بەر باس، چەمکگەلێکن کە لە پێوەندی نێوان مرۆڤ و ژیانکردنەوە سەرهەڵدەدەن، وەک: نامۆیی، ئازادی، یاخی بوون، خۆکوشتن، پووچی Absurd...تاد. هۆکارەکەی ئەوەیە ئەم بیرمەندە، یەکێکە لەو کارەکتەرە دەگمەنانەی کە ژیانی تاکەکەسی خۆی کردووەتە بابەتێک بۆ تێڕامان و ئەزموونکردنی هزری فەلسەفی.

لە خوێندنەوەی کامودا دەتوانین درک بەوە بکەین کە ئەو بابەتانەی ئەو لەبارەیانەوە دەدوێت، پێش ئەوەی بابەتێک بن بۆ توێژینەوەی فەلسەفی، ئەزموون و بابەتێکن لە ژیانی تاکەکەسی خۆیدا ڕەگیان هەیە، بۆچوونە فەلسەفییەکانی، هاوکات وەڵامن بۆ ئەو پرسیارانەی کە لە ژیانی خۆیدا گیرۆدەیان بووە، هەربۆیە کاتێک کامو دەخوێنینەوە هەست بە بیر و هزرێکی تاکەکەسی و ڕاستگۆیی دەکەین، بیرمەندێک دەبینین کە بە پشت بەستن بە بیری فەلسەفی، دەیەوێت ڕێگایەکی شیاو بۆ تێگەیشتن لە ژیان بخاتەڕوو.

لەم وتارەدا کە هەوڵمان بۆ تێگەیشتنە لە چییەتی ژیان و خۆکوشتن لای کامو، ئاراستەمان دەکات بۆ لێکدانەوە و تێگەیشتن لە پرسیارگەلی وەک ئەوەی؛ ئایا ژیانی مرۆیی چ مانایەکی هەیە؟ ژیان ئەوەندە دەهێنێ لە پێناویدا بژین؟ ئایا لە ئەگەری بوونی ژیانێکی پووچدا خۆکوشتن دەبێتە چارەسەر؟ ئەگەر خۆکوشتن ڕەت بکەینەوە و ژیانیش لە پووچی خۆی بەردەوام بێت، چۆن لەگەڵیدا هەڵبکەین؟ئایا دەشێ بێ ئەوەی مانایەک بە ژیان بدەین، لە ژیان بەردەوام بین؟ ئایا ژیان بە بێ مانا و بە بێ ئومێد بەختەوەری تێدایە؟

ئەلبێر کامو

هەوڵ دەدەین لە ڕوانگەی هزری (کامو)وە وەڵامی ئەو پرسیارانە و هاوشێوەیان بدەینەوە کە هاوکات خودی وەڵامەکان دەبنە دەروازە و پێشمەرج بۆ تێگەیشتن لە مانای ژیان و خۆکوشتن لای کامو.

١- پووچی ژیان: (١)

هێنانە کایەی چەمکی پووچی بۆ نێو بازنەی هزری فەلسەفی، بۆ فەیلەسووفی دانیمارکی سۆرێن کیرکگارد دەگەڕێتەوە، دەتوانین بڵێین کامو ئەم چەمکەی لە فەیلەسووفی ناوبراوەوە خواستووە(٢)، بەڵام کامو بە گشتگیرتر ئەم چەمکەی بەکارهێناوە و لەگەڵیدا بەقووڵیدا چووە، دەشێ بڵێین کۆی فەلسەفەی کامو لەسەر ئەم چەمکە دارێژراوە، بۆیە بەبێ تێگەیشتن لە چەمکی پووچی ناتوانین لە کامو تێ بگەین، تەنانەت ئەم بە کرۆکدانانەی چەمکی پووچی، وای کردووە کامو بە یەکێک لە پەیڕەوانی ڕێبازی پووچگەرایی(٣) ناوزەد بکرێت.

لە ڕوانگەی (کامو)وە ژیانی مرۆیی، ژیانێکی بێ مانایە و ناوەرۆکێکی پووچی هەیە. سەرچاوەی بوونی پووچی، بۆ ئەوە ناگەڕێتەوە کە جیهان خۆی لە خۆیدا بێ مانایە، یان خودی مرۆڤ خۆی هەڵگری بێ مانایی بێت، نەخێر، بەڵکو سەرچاوەی پووچی، لە پێوەندی ناکۆکی نێوان مرۆڤ و جیهاندا سەرهەڵ دەدات، بەوەی مرۆڤ سروشتێکی عەقڵخوازی هەیە و جیهانیش نامەعقوولە. بە دەربڕینێکی دیکە، مرۆڤ لە ژیاندا بەدوای مانادا دەگەڕێت، دەیەوێت لە جیهان تێبگات، لە بەرانبەردا جیهان بێ دەنگە و ناکەوێتە ناو چوارچێوەی تێگەیشتنی مرۆییەوە، بۆیە جیهان بۆ مرۆڤ بە ناڕوونی و نەزانراوی دەمێنێتەوە، ئەمەش وا دەکات ئەنجامی بەدواداگەڕانی مرۆڤ لە جیهاندا، بێ مانا و پووچ بێت(٤).

کامو بەتەواوی نائومێدە لەوەی مرۆڤ بتوانێت زانینێکی ڕوون و تەواوی دەربارەی جیهان هەبێت، ئەمەش تووشی هەستێکی نیگەرانی قووڵی کردووە. کامو وای بۆ دەچێت کە زانست چەند پێش بکەوێت و چەند زیاتر گەرد و گەردیلە ورد بکاتەوە، هێشتا ناتوانێت لە زانینێکی دڵنیاکەرەوە نزیک بکەوێتەوە، بەلای (کامو)وە تیورە زانستییەکان لە کۆتاییدا ناگەنە زانینێکی دڵنیاکەرەوە دەربارەی بوون و نەبوون، بەڵکو وەک گریمانەیەک دەمێننەوە و زیاتر لە هۆنراوە و وێنەی میتافۆر دەچن، زانینی دڵنیاکەرەوە بۆ کامو ئەوە نییە هۆکاری دیاردەکان بزانین، زانینی هۆکاری دیاردەکان ناتوانێت ئاسوودەمان بکات، لە ڕوانگەی (کامو)وە من کاتێک دەتوانم ئاسوودەبم کە بزانم بۆچی بوونم هەیە و بۆ دەمرم.

کامو پێی وایە هەوڵەکان بۆ زانین چەند زۆربن، هێشتا بەس نییە بۆ ئەوەی بتوانین ئاسوودەبین و بەخۆمان بڵێین دەزانین، بەردەوام کەلێنێک، بۆشاییەک لە نێوان ئێمە و جیهاندا بە نەزانراوی دەمێنێتەوە، هەر ئەو کەلێنەش بەسە بۆ ئەوەی بگەین بەوەی کە لە ئەنجامدا پێوەندی مرۆڤ و ژیان، پێوەندییەکی ناودژە، ئەمەش وادەکات ئەنجامی پێوەندییەکە پووچ و بێ مانا بێت، لێرەوە مرۆڤ وەک نەزانێکی نامۆ بە خۆی و بە جیهان دەمێنێتەوە(٥).

پووچی لەگەڵ ژیانی مرۆڤدا سەرهەڵدەدات، واتە پووچی پەیوەستە بە ژیانی مرۆڤەوە و تایبەتە بە مرۆڤ، بەڵام هەستکردن بە پووچی کاتێک دێتە کایەوە کە مرۆڤ دەست دەکات بە بیرکردنەوە لە ژیان، واتە بیرکردنەوە دەستپێکی سەرهەڵدانی پووچییە. هەستکردن بە پووچی بە شێوەی جیاواز بۆ مرۆڤ دەردەکەوێت، دەتوانین سێ سەرچاوەی هەستکردن بە پووچی دیاری بکەین:

یەکەم: دووبارە بوونەوەی ڕۆتیناتی ڕۆژانە، هەموو ڕۆژێکمان دەست پێ دەکات بە لەخەو هەستان، پاشان خواردن، کارکردن، نووستن، دیسانەوە لە خەو هەستان. ئەم دووبارە بوونەوە بەردەوامە؛ هەستکردن بە پووچی و بێ مانایی ژیانی ڕۆژانەمان دەردەخات.

دووەم: بێ باکی جیهان بەرانبەر بە بیرکردنەوەی ئێمە، لەوەدا کە جیهان بە بێ دەنگی دەمێنێتەوە و ناکەوێتە

ناو بازنەی تێگەیشتنی مرۆیی، بێ وەڵامی جیهان لە بەرانبەر پرسیارە ئۆنتۆلۆجییەکانی ئێمە، هەموو هەوڵەکانمان بۆ زانین مایەپووچ دەکات، ئەمەش وا دەکات پێوەندی مرۆڤ و جیهان پێوەندییەکی ناکۆک بێت، هەست کردن بە پووچی لەم ڕووبەڕووبوونەوە ناکۆکەدا بە دیار دەکەوێت.

سێیەم بریتییە لە مردن: زانینی ئەوەی کە ژیان کاتییە و لەناکاو بەبێ ویستی خۆت دەمریت و هەموو هەوڵەکانت دەبنە هەڵم و ون دەبن، ئەمە دوا پلەی هەستکردنە بە پووچی(٦).

٢-خۆکوشتن

هزری پووچگەرایی کامو ناچارمان دەکات بپرسین، ئایا ئەگەر ژیان ئەوەندە بێ مانا و پووچە، بۆچی بژین؟ ئایا بێ مانایی ژیان ناچارمان دەکات بە خۆکوشتن؟ ئایا خۆکوشتن دەرئەنجامێکی شیاو نییە بۆ ئەم جۆرە لە تێگەیشتن؟ ئایا دەتوانین بڵێین پووچی، خۆکوشتن دەسەپێنێت؟

کەسێک بە هزری کامو ئاشنا نەبێت، پێشبینی ئەوە دەکات کە وەڵامی پرسیارەکە ئەرێنی بێت، بەڵام تەواو بە پێچەوانەوە، وەڵامی کامو دەربارەی خۆکوشتن، نەرێنییە. ئەو نەک تەنیا پێشنیاری خۆکوشتن ناکات، بەڵکو بە تەواوی دژیەتی.

کتێبی ئەفسانەی سیزیف، یەکێکە لە شاکارەکانی کامو کە ئەم کتێبەی بۆ توێژینەوە لەبارەی پووچی ژیان و خۆکوشتن تەرخان کردووە، لە سەرەتای کتێبەکەدا کامو دەنووسێت: "تەنیا یەک کێشەی ڕاستەقینەی جیددی فەلسەفی هەیە، ئەویش خۆکوشتنە."(٧) لە ڕوانگەی (کامو)وە خۆکوشتن کێشەیەکە دەبێت فەلسەفە پێش هەر پرسێکی دیکە چارەسەری بکات.

سپاردنی کێشەی خۆکوشتن بە فەلسەفە لە لای کامو، سێ خاڵی گرنگی لێ دیاری دەکرێت.

یەکەم: بە بایەخ دانانی فەلسەفەیە لە ژیانی مرۆڤدا، بەوەی دەشێ ببێتە کلیلێک بۆ چارەسەر کردنی بابەتێکی ئاڵۆزی وەک خۆکوشتن.

دووەم: دیاریکردنی خاسیەتی فەلسەفەی (کامو)، بەوەی فەلسەفە لای کامو، تەنیا بریتی نییە لە تیور، بەڵکو کامو فەلسەفە دەباتە ناو ناخی مرۆڤەوە و بەشداری پێدەکات لە دەرئەنجامی بڕیارەکانی ژیانی.

سێیەم: خۆ جیا کردنەوەی (کامو) لە شێوازی لێکۆڵینەوەکانی پێشوو، پێشتر لە ڕوانگەی کۆمەڵناسی و دەروونناسی و ئایینییەوە ئەم بابەتە شیکردنەوەی بۆ دەکرا، بەڵام کامو خۆکوشتنی وەک کێشەیەکی فەلسەفی خستەڕوو.

کامو دان بەوەدا دەنێت کە تێگەیشتن لەوەی دنیا پووچە و بێ مانایە؛ بەرەو بیرۆکەی خۆکوشتن دەمانبات، بەڵام بیرۆکەی خۆکوشتن چارەسەر نییە، بەڵکو خۆ بەدەستەوەدانە، خۆدزینەوەیە لە حەقیقەتی بوون. ڕاستە ژیان لە سەرێکەوە وا دەردەکەوێت ئەوەندە ناهێنێت تێیدا بژین، بەڵام ئەوەندەش ناهێنێت خۆمان بکوژین.

کامو پێی وایە ئەگەر مرۆڤێک خۆی بکوژێت، ئەوە لە مانای پووچی تێ نەگەیشتووە و پەیڕەوی لە لۆجیکی پووچی نەکردووە، چونکە پووچی ناچارمان ناکات بە مەرگ، بەڵکو بە پێچەوانەوە پووچی ژیان دەسەپێنێت، ژیانێکی پووچ و بێ مانا. خۆکوشتن ڕاکردنە لە پووچی، خۆلادانە لێی، ڕازی بوونە بە لاوازی و بەرگە نەگرتنی بێ مانایی. خۆکوشتن ڕێگایەکی ترسنۆکانەیە و هەڵبژاردنی ئاسانترە لە ئەنجام نەدانی. تێگەیشتن لە پووچی بۆ ئەوە نییە خۆمانی لێ بدزینەوە، بەڵکو بۆ ئەوەیە لە حەقیقەتی بێ مانایی ژیان تێ بگەین و لەگەڵ بێ مانابییەکەیدا بژین و بەردەوام بین. بەردەوامبوون لە ژیانێکی پووچ، ئەمە هەڵبژاردنە قورسەکەیە کە دەبێ جێبەجێی بکەین(٨).

مرۆڤی پووچگەرا (مرۆڤی ئەبسێرد)، واتە ئەو مرۆڤەی کە لە پووچی تێ دەگات، نابێ خۆی لە پووچی بدزێتەوە، تەنانەت نابێت پووچی ناچاری بکات خۆی بکوژێت، هەروەها نابێت پووچی وای لێ بکات کە ژیانی لەلا قێزەون بێت، بەڵکو دەبێت لەگەڵ پووچیدا بژی و تا دوا ساتی ژیانی لەگەڵیدا بەردەوام بێت.

بۆ تێگەیشتن لە فەلسەفەی پووچی، دەبێ سەرنج بدەینە کەسایەتی ناو ئەفسانەی سیزیف. سیزیف فیگەرێکە لە ئەفسانەیەکی یۆنانیدا هاتووە، کەسایەتییەکە لە لایەن خوداکانەوە سزا دراوە، سزاکەشی ئەوەیە کە ناچار کراوە بەردێکی گەورە بەسەر شاخێکدا سەربخات تا بە لووتکەی شاخەکە دەگات، لەوێوە دەبێ بەردەکە خلۆر بکاتەوە، پاشان دەبێت ئەم کارە بۆ هەتاهەتایە دووبارە و دووبارە بکاتەوە.

سیزیف لای کامو نموونەی مرۆڤی پووچگەرایە، سەرەڕای قورسی و بێ مانایی ژیانی کە هیچ ئومێد و مانایەکی تێدا نییە، هێشتا هەر بەردەوامە لە کارەکەی. ئەوەی سیزیف دەیکات کارێکی بێ ئامانجە، بێ مانایە، هەروەها پووچە. سەرەڕای ئەوەی سیزیف وەک کەسێکی نیگەران و لێقەوماو دیارە، بەڵام لە ڕوانگەی (کامو)وە سیزیف کەسێکە بەختەوەرە! بەوەی کە لە ژیان

تێگەیشتووە، دەزانێت ژیانی بێ مانا و بێ ئومێدە، دەزانێت هیچ ئامانجێکی نییە جگە لە دووبارەکردنەوەیەکی بێ مانا، بۆیە ئەگەر پێمان وابێ سیزیف لەو کارەی خۆی پەست و نیگەرانە، ئەوە هەڵەین، بەڵکو لای کامو، سیزیف کاتێک دەگاتە سەر لووتکەی شاخەکە بە زەردەخەنەیەکەوە بەردەکە بەردەداتەوە و چێژ لەو تل بوونەوە بێ مانایەی بەردەکە وەردەگرێت(٩).

لێرەدا دەبێت ئاماژە بەوە بکەین، کامو دوو جۆر لە خۆدزینەوە لە پووچی دیاری دەکات، یەکەمیان (خۆکوشتنی جەستەیی)، ئەوانە هەڵیدەبژێرن کە لاوازن و بەرگەی تێگەیشتن لە پووچی ناگرن، دووەمیان (خۆکوشتنی فەلسەفی)یە، کە فەیلەسووفەکان هەڵیدەبژێرن.

٣-خۆکوشتنی فەلسەفی:

مرۆڤ کاتێک درک بە پووچی دەکات و بۆی دەردەکەوێت بوونی لە ژیاندا بێ مانایە، ئەوەی لێ چاوەڕوان دەکرێت کە تووشی دۆخێکی ئاڵۆز ببێت، پاشان هەوڵی ڕزگاربوون لەم دۆخە دەبێتە ئامانج بۆی، مرۆڤ نایەوێت بە بێ مانایی و بەبێ ئومێد بژی، بۆیە بەدوای مانادا دەگەڕێت، دەیەوێت ئومێد لە ژیانیدا دروست بکات، لێرەدا مرۆڤ پەنا بۆ ئەندێشە دەبات، هەوڵ دەدات بیرۆکەیەک، باوەڕێک، مانایەک بۆخۆی بخوڵقێنێ، بەشێوەیەک بتوانێت خۆی ڕازی بکات کە ژیان پووچ نییە و مرۆڤ دەتوانێت ئومێد و مانا بۆخۆی دروست بکات، هەر ئەمەش لای کامو پێی دەوترێت خۆکوشتنی فەلسەفی. بە دەربڕینێکی دیکە، خۆکوشتنی فەلسەفی لای کامو بریتییە لە باوەڕهێنان بە بیرۆکەیەک، بۆ دروستکردنی مانا و ئومێد بۆ ژیانێک کە خۆی لە بنەڕەتدا پووچ و بێ مانایە(١٠).

لەم ڕوانگەیەوە هەموو ئەو تیور و بیرۆکە و باوەڕانەی کە هەوڵ دەدەن مانا بە ژیان ببەخشن، باوەڕهێنان پێیان دەچێتە چوارچێوەی خۆکوشتنی فەلسەفییەوە. خۆکوشتنی فەلسەفیش قۆناغێکی بەرزتری خۆدزینەوەیە لە پووچی، کامو بەم خۆدزینەوەیە دەڵێت بازدان، لە ڕوانگەی (کامو)وە هەوڵدان بۆ بازدان بەسەر پووچیدا هەوڵێکی بێ هوودەیە، پەردەپۆش کردنی پووچی و دروستکردنی مانا، واتای باوەڕهێنانە بە وەهم و خەیاڵات. لەڕێی باوەڕهێنان بە وەهم، مرۆڤ دەتوانێت خۆی لە حەقیقەتی بوون بدزێتەوە، بەڵام ئەم خۆدزینەوەیە هەرچەندە وادەربکەوێت کە ژیانی مرۆڤ خۆش دەکات؛ کەچی ڕاستییەکەی زیاتر پووچ و بێ مانای دەکات، لای کامو هیچ شتێک لەوە پووچتر نییە مرۆڤ لە وەهمدا بژیێت.

لێرەوە بۆمان دەردەکەوێت هاوڕابوون لەگەڵ کامودا و جێبەجێ کردنی تیورەکەی سەختە، بەتایبەت بۆ مرۆڤێک کە لە سەرەتای بوونییەوە بە ئایین و دابونەریت پەروەردە کراوە. بیرۆکەکانی کامو دەربارەی چۆنیەتی تێگەیشتن لە ژیان، زۆر ڕەشبین و تاریک دیارن، لەم تیورەدا مرۆڤ بوونێکە فڕێدراوەتە ناو جیهانەوە، هیچ هۆیەک نییە بۆ بوون و نەبوونی، بوونی لەنێو جیهاندا پووچ و بێ مانایە، ئەوەی کامو پێشنیاری دەکات زۆر نامۆ دەردەکەوێت: ژیان بەبێ مانا و بەبێ ئومێد!

کامو دەیەوێت ژیان وەک خۆی ببینرێت، مانا و ئومێدی وەهمی بۆ دروست نەکرێت، دەبێ واز لەو تێگەیشتنە باوە بهێنین کە هەموو شتێک دەبێت مانایەکی هەبێت، بەڵکو لە جیاتی ئەوە دەبێت لەوە تێبگەین کە دەکرێت شتی بێ ماناش هەبێت، ئەو شتەی کە بێ مانایە، پێویستە وەک خۆی لێی تێبگەین، دروستکردنی مانا بۆی، دەبێتە لادان لە حەقیقەتەکەی، دەبێتە وەهم.

لەم ڕوانگەیەوە کامو ڕەخنە لە فەیلەسووفەکان دەگرێت کە لە پەردەپۆشکردنی حەقیقەتدا دەستێکی باڵایان هەیە، کامو پێی وایە فەیلەسووفەکان درکیان بە پووچی و بێ مانایی ژیان کردووە، بەڵام ئەوان لەگەڵ پووچی بەردەوام نەبوون، بەڵکو بە ئایدیایەک، یان باوەڕێکی فەلسەفی خۆیان لێ دزیوەتەوە و خۆکوشتنی فەلسەفییان جێبەجێ کردووە، دروستکردنی مانا و ئومێد لەلایەن فەیلەسووفەکانەوە، لادانە لە لۆجیکی پووچی، ئەو ئومێدەی فەیلەسووفەکان دروستی دەکەن ئومێدێکی ساختەیە و بە زۆر دەیخوڵقێنن، لە کۆتاییشدا ئەو ئومێدە دروستکراوە، ئومێدێکی ئایینیی و وەهمییە، خیانەتە لە حەقیقەت، کوشتن و لەناوبردنی عەقڵە. لێرەوە لە ڕوانگەی کامودا، فەیلەسووفەکان بە گشتی و فەیلەسووفە بوونگەرا باوەڕدارەکان بە تایبەتی، خۆکوشتنی فەلسەفییان جێبەجێ کردووە، ئەمەش مانای ئەوەیە ئەوان لە جیاتی ئەوەی حەقیقەتی بوون ئاشکرا بکەن، بازیان بەسەردا داوە و پەردە پۆشیان کردووە. لەو فەیلەسووفانەش کە کامو بەتایبەت وەک نموونە وەری گرتوون و ئارگۆمێنتەکانیان دەخاتەڕوو بریتین لە: چیستۆف، سورێن کیرکەگارد، کارل یاسپرز، ئەمە جگە لەوەی ئاماژە بۆ سارتر و مارتن هایدیگەریش دەکات(١١).

ئەنجام:

مرۆڤ هەبوویەکە فڕێدراوەتە ناو بوونەوە، ناچارکراوە بە ژیانێک کە خۆی هەڵینەبژاردووە، مردنیشی بەهەمان شێوەی هاتنە نێو ژیانی بە ویستی خۆی نییە، سەرەڕای ئەوەش مرۆڤ بوونەوەرێکە بیردەکاتەوە و بە دوای مانادا دەگەڕێت، دەیەوێت بە ماناوە بژی و لە خۆی و لە جیهان تێ بگات، بەڵام لە بەرانبەردا جیهان بێ دەنگە و ناکەوێتە ناو تێگەیشتنی مرۆییەوە، ئەوەی لەبارەی جیهانەوە دەتوانین بیزانین، تەنیا هۆکاری دیاردەکانە، هۆکاری دیاردەکانیش وەڵامی پرسیارە ئۆنتۆلۆجییەکانمان ناداتەوە، بە تایبەت ئەو پرسیارانەی پەیوەستن بە بوون و نەبوون. بەم مانایە پێوەندی مرۆڤ و جیهان دەبێتە پێوەندییەکی ناکۆک، مرۆڤ لەم جیهانەدا ناگات بە زانینێکی دروست و دڵنیایی کەرەوە، بۆیە ئەنجامی پێوەندییەکە پووچ و بێ مانا دەبێت.

مرۆڤ وا خووی بە ژیانەوە گرتووە کە نەتوانێت ژیانێک بژی کە پووچ و بێ مانا بێت، بۆیە هەوڵی ڕەتکردنەوەی ئەو ژیانە دەدات، دەشێ پەنا بۆ خۆکوشتن ببات و لەم ڕێیەوە کۆتایی بەو پێوەندییە ناکۆکەی لەگەڵ جیهان بهێنێت، یان لەڕێی باوەڕهێنان بە بیرۆکەیەکی تراسندێنتال، مانا و ئومێدێکی دروستکراو بۆ خۆی بخولقێنێت، لەم ڕێیەوە باوەڕ بە خۆی بهێنێت کە ژیان پووچ نییە و دەکرێ مانا و ئومێدی تێدا دروست بکەین، بەڵام فەلسەفەی پووچگەرایی کامو هەردوو ڕێگاکە ڕەت دەکاتەوە. خۆکوشتن ڕادەست بوونە نەک چارەسەر، لاوازی و بێ توانایی مرۆڤەکە دەسەلمێنێت، هەروەها باوەڕهێنان بە بیرۆکەی وەهمی و دروستکراو. لای کامو پێی دەگوترێت خۆکوشتنی فەلسەفی کە ئەمەش شێوازێکی بەرزی خۆدزینەوەیە لە پووچی و پەردەپۆشکردنی حەقیقەتە.

لە ڕوانگەی (کامو)وە، مرۆڤ دەبێ واز لەو خووە بهێنێت کە دەبێت ژیان مانای هەبێت، بەڵکو مرۆڤ دەبێت لەوە تێ بگات، کە ژیان پووچە و دەبێ وەک خۆی قبووڵی بکات و لەگەڵیدا بژی، تێگەیشتن لە پووچی بۆ ئەوە نییە ڕەتی بکەینەوە، بەڵکو بۆ ئەوەیە لێی تێ بگەین و لەگەڵیدا بەردەوام بین. هەروەک سیزیف دەڵێ ژیان وەک بەردێکی قورسە بەسەر شانمانەوە، دەبێت بێ ماندوو بوون و بێ ئەوەی چاوەڕێی هیچ ئومێدێک بین، بەسەر شاخەکەدا سەری بخەین و دواتر بەری دەینەوە خوارەوە، پاشان تاوەکو مردن ئەم کارە دووبارە بکەینەوە، هەرگیز نابێ لەم کارە بێزار بین و ڕەتی بکەینەوە، تەنانەت نابێت مانا و بەڵگەی مەعقوولی بۆ دروست بکەین، بەڵکو دەبێت وەک خۆی وەری بگرین و بە پووچی و بێ ماناییەکەی قایل بین، تەنانەت چێژ لەو بێ ماناییەی وەربگرین.

پەراوێزەکان:

١- پووچی لە بەرانبەر Absurdی ئینگلیزی بەکارهێنراوە، ئەم چەمکە لە فەلسەفەی کامودا بە واتای بێ مانایی و پووچی بەکارهاتووە.

2-Dru, Alexander. The Journals of Soren Kierkegaard, Oxford University Press, 1938.

3- Absurdism

4- Albert Camus, The Myth Of Sisyphus And Other Essays, P.8-20

5- Albert Camus, The Myth Of Sisyphus And Other Essays, P. 15

6- Frederick Copleston, AHistoy of Philosophy, Volume IX, P. 392-393.

7- Albert Camus, The Myth Of Sisyphus And Other Essays, P. 5

8- Frederick Copleston, A History Of Philosophy, Volume IX,P. 393.

9- See: Albert Camus, The Myth Of Sisyphus and Other Essays

10- Mark Gilbuena, Albert Camus on Suicide: An Exposition, P.11

11- Albert Camus, The Myth Of Sisyphus , P 23-32

سەرچاوەکان

1-Albert Camus, The Myth Of Sisyphus And Other Essays, translated by JustinO,Brein, 1955, PDF version.

2-Dru Alexander, The Journals of Soren Kierkegaard, Oxford University Press, 1938.

3-Frederick Copleston, A History Of Philosophy, Volume IX, 1974

4-Mark Gilbuena, Albert Camus on Suicide: An Exposition, published on www.academia.edu